

Politikai
röpiratok.

17.

17

124

MINDEG A RÉGI KERÉKVÁGÁS?

KORSZERŰ SZÓ

A 21-ES BIZOTTSÁGHOZ

ÉS A

TÖRVÉNYHOZÁS TAGJAIHOZ.

13.

BUDA-PEST, 1874.

NYOMATOTT KOCSI SÁNDOR SAJÁT KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.
Sándor-utca 18-ik szám.

ÁRNYÉK A KÉZIRATOK ÉS A KÖNYVEK ÉRTÉKÉNEK

ÁRNYÉK A KÉZIRATOK ÉS A KÖNYVEK ÉRTÉKÉNEK
ÁRNYÉK A KÉZIRATOK ÉS A KÖNYVEK ÉRTÉKÉNEK
ÁRNYÉK A KÉZIRATOK ÉS A KÖNYVEK ÉRTÉKÉNEK

ÁRNYÉK A KÉZIRATOK ÉS A KÖNYVEK ÉRTÉKÉNEK

DR. BALLAGI GÉZA.

ÁRNYÉK A KÉZIRATOK ÉS A KÖNYVEK ÉRTÉKÉNEK
ÁRNYÉK A KÉZIRATOK ÉS A KÖNYVEK ÉRTÉKÉNEK
ÁRNYÉK A KÉZIRATOK ÉS A KÖNYVEK ÉRTÉKÉNEK

ÁRNYÉK A KÉZIRATOK ÉS A KÖNYVEK ÉRTÉKÉNEK
ÁRNYÉK A KÉZIRATOK ÉS A KÖNYVEK ÉRTÉKÉNEK
ÁRNYÉK A KÉZIRATOK ÉS A KÖNYVEK ÉRTÉKÉNEK

Országszerte hangzik a panasz, s a törvényhozás termeiben még élesebben, világosabban hangzik és pedig pártkülönbség nélkül, hogy pénzügyeink rongált, hogy ne mondjuk romlott állapotban vannak: s a válasz reá: takarékoság! takarékoság!

Csak takarékoság az egyik szerint az, a mi az ország pénzügyeit rendbe hozhatja; míg a másik a rendszerváltozásban látja az egyensúly helyreállításának gyógyyszerét.

Mindakettő igaz lehet, sőt ez utóbbit helyesen értelmezve, mindkettő igaz is. De ez magában nem elég. Az ország pénzügyeinek egyensúlyba hozatala még mindig csak bizonyos tengési állapotot hozhat létre. Ámde az anyagi jólét gyarapodását, emelkedését, a nemzeti vagyonosodás oly régóta sovárgott Kanaánját, s tehát a szellemi emelkedés magasabb körét nem érhetjük el pusztán csak a pénzügyi állapotok egyensúlyba hozásával. Tengődés helyett jóllét, s ezután nemzeti vagyonosodás az, mire az államférfinak törekednie kell.

Az állam jövedelmi forrásainak szaporítása, bővítése az első feladat, mely a takarékoság után kitüzendő és megoldásra vár.

Mert megtakarítás által apasztjuk ugyan a kiadásokat, s ezáltal a szükséglet fedezésére kevesebb összeg lévén szükséges, a bevételek kiszabott összegéhez kevésbé áll aránytalanságban a kiadások összege. Ámde a hasznos befektetések nagy részét mellőznünk kellene, s ezt csak rövidlátó gazda teszi; míg másfelől megfelelkezik a takarékoságot tulságig erőszakoló arról, hogy az, ki a mai világban független önálló alkotmányos államot akar, annak a mivelt állam minden kötelezettségét teljesítenie kell; különben elsodor minden hátramaradó nehézkes lomha anyagot a sebesen röpdülő korszellem, az a korszellem, melyet a tudomány jelszavával vérbetűkkel irt be nyugat egyik előljáró „nagy nemzetének“ történetkönyvébe a kérlelhetlen és tagadhatlan tények vaskeze.

Nem elég tehát a takarékoság, nem elég a megtakarítás; hanem az állam jövedelmei szaporításáról is kell gondoskodni.

Az állam jövedelmeinek szaporítása nélkül csak tagadólag, csak negative segítünk a bajon.

Földmiveléssel és kizárólag földmiveléssel foglalkozó ország sohasem lehet biztos arról, hogy az időjárási viszonyok rontó hatása be nem áll, s nemcsak jövedelemcsökkenést, sőt jövedelmetlenséget és nyomában országos szükséglet, inséget hoz magával. És ezért ha nincsenek, a minthogy nincsenek takarékmagtáraink, melyekről még a bibliai kor Józsefe is gondoskodott, csak mi előrehaladott mivelt ujkor nem vesszük számba, és ha nincsenek az inség eshetőségére számított más

mellék-segélyforrásaink, ismét ott leszünk, a hol most, t. i. hogy az országos inségen segíteni kell, s erre az állampénztár járjon közbe tán ismét akkor, mikor nem egy-két, öt-tíz, hanem sokszorosan tíz millióra megy a deficit.

Ugyan kérjük : helyes-e ez? Mehet-e ez így?

Minden józanon gondolkozó ember azt mondja erre, hogy : ez így nem mehet, s ha az elébb mondottakat meggondolja azt is rá kell mondania, hogy csakugyan az állam jövedelmeinek szaporításáról kell gondoskodni.

De hogyan?

Azt mondja egyik, hogy hiszen a kormány erről gondoskodik is, mert az épen tárgyalás alatt lévő törvényjavaslat, mely a földadó szabályozását tárgyalja, épen ezt czélozza.

Ez igaz.

Másik adóemelést indítványoz.

Ez is segítene.

Okkal-móddal alkalmazott közvetett adó és a fényüzési cikkekre vetett ugynevezett luxusadó által lehetne jövedelmi fokozást elérni. De kérdés, vajjon megbírná-e ezt az állampolgárok vagyona jelen földmivelési államviszonyaink közt? És kérdés, vajjon a közvagyonosodás elősegítenék-e általa?

Azt hisszük, hogy nem.

Az állampolgárok azon osztálya, mely vagyonsági és születési állásánál fogva kénytelen lenne ez adó terheit kedve és akarata ellenére is viselni, elviselné azt;

de az általános elégtelenség mellett az eredmény még is az lenne, hogy a közvagyonosodás, nem hogy emelkednék, sőt csökkenne.

Magyarország kizárólag földmivelő ország és főbaja épen ebben rejlik. Egy inséges év termését tönkre téve, a nagyösszegű bevétel és ekkoráig egyedüli jövedelme, melyet kívülről vár, kimaradna, sőt e mellett államsegélyre lenne szüksége. Mig másfelől az ipar és kereskedelem útján külföldről beszállított, ugyszólván napiszükséget képező czikkeekért özönnel tiz, meg tiz, sőt száz milliót sokkal meghaladó összegben kell kimennie a pénznek a hazából.

Gondolkozó ember, ha nem bir annyi lángésszel, hogy mint mondják „a kőből is vizet fakasszon,“ más okos és sikerrel működő példáját veszi szemfügyre.

Kövessük e példát, nézzünk körül.

Mi történik máshol?

Ha Ausztriában, Franciaországban, Anglia vagy Németországban rosszul ütnek ki a termési viszonyok, vajjon előáll-e a nálunk oly kínzó szükség, vajjon megakad-e az adófizetés és félreverik-e a harangot? Az események megmutatták, hogy nem.

És miért nem? Azért, mert ezen államoknak van egy oly gazdag segélyforrása, mely ugyszólván kiapadhatlan, mely mindig kész kincstár.

És ez az ipar. A kézi- és gyáripar.

A mi nálok jó, a mi nálok oly gazdag pénzforrás, ezt tán nálunk sem ártana meghonosítani.

Ipart kell tehát nálunk teremteni, ipart, kézi és **gyáripart**.

Mielőtt megmondanók, hogy miképen, lássunk egy pár számadatot. A számok legvilágosabban szólnak. Számokkal beszélünk, beszélünk pedig statisztikai adatokkal.

Lássuk, mit vettünk be terményeinkért, s lássuk mit adtunk ki külföldi gyártmányokért.

Ott kell kezdenünk, hol a hivatalos statisztikai adatok kezdődnek, ezeket pedig az 1868-ik éven kezdve találjuk először összegyűjtve és alakba öntve.

Külföldre kivitt gabnanemüekből — nálunk végre is egyedül a gabona és liszt képez jelentékeny kiviteli cikket — bevettünk :

1868-ban	149,349,308	frtot,
1869- „	124,668,468	„
1870- „	113,917,378	„
1871- „	141,629,064	„

Ezzel szemben a behozatal — kivéve az 1868-ik évet — igen jelentékeny összeget mutat ki :

1869-ben	79,221,338	frttal,
1870- „	1,199,932	„
1871- „	114,736,070	„

Összesen e három év alatt 195,157,340 frttal volt nagyobb a behozott áruk értéke, mint a kivitettek-é. Egyetlen egy évben, mint fentebb említők, 1868-ban fordult elő azon eset, hogy a kivitel nagyobb volt a bevitelnél, még pedig 10,292,810 frttal; de ez többé nem ismétlődött, sőt a behozatal majdnem fokozatosan

nagyobbodván e három év alatt a 195 millió értéket meghaladta. Vagyis magyarán mondva e három év alatt bár bevettünk a külföldről gabonáért összesen 529,564,218 frtot, de ez nemcsak hogy nem maradt a zsebünkben, sőt még ezenkívül 159,157,340 frtotadtunk ki külföldre.

Az 1872. és 1873-ik évekről még nincs hivatalos kimutatásunk. Hogy termési viszonyaink e két évben nem voltak fényesek, azt fájdalom tudjuk, s így természetesen kivitelünk sem volt. De a gőzhajó és vasúttársulatok forgalmi kimutatásaiból azt is látjuk, hogy a forgalom mindamellett fokozatosan emelkedett. Miután kivitelünk élénkségének nem lehet tulajdonítani e forgalmi többletet, tehát a behozatal volt élénkebb. De ne vegyük azt magasabban, csak a korábbi arány alapján, úgy bátran elmondhatjuk, hogy az utóbbi öt év alatt 300 millióval többet adott ki külföldre az ország, mint bevett külföldről.

És mire költöttük mindezt?

Iparcikkekre. És pedig nem csak fényüzési árukra, melyeket végre megvonhatnánk magunktól, ha netán takarékoskodni akarnánk, de adóztunk a külföldnek a legszükségesebb mindennapi tárgyakért.

Tekintsünk végig testünkön, nézzük meg lakásunkat; mindenütt majdnem kivétel nélkül külföldi anyagon, vagy legalább külföldi alkatrészen akad meg szemünk. Lépünk bármiféle boltba, legyen az posztó, vászon, szerszám vagy más kereskedés, az ott

lévő árucikkek legalább 90°/_oja külföldről behozott. A mit belföldit találunk, az bizonyosan csak alsóbb minőségű.

A behozott áruk legnagyobb része ugyanis ipartermékek voltak, melyek közül csupán a nevezetesebbeket említve, cukor, dohány és festőanyagokon kívül, fonalakért, szőtt és kötött áruk, papir, bőr és bőrárak, porcellán, üveg, butor, vasuti felszerelések, vas- és aczélárak, gőzmozdonyok és gépek, szappan és gyertya, végre apró diszmnű és kalmárárakért :

1868-ban	181,504,979	frttal,
1869- „	264,375,102	„
1870- „	158,871,226	„
1871- „	296,599,754	„

és így egyedül csak ezen cikkekért négy év alatt összesen 901,356,051 frttal több ment ki az országból mint bejött.

Kell-e ennél világosabb bizonyítéka annak, hogy ipart kell teremtenünk itthon, és kell-e igazabb utmutató arra, hogy ha jövedelmi forrásainkat emelni akarjuk, hová forduljunk.

Mi kiválóan termelő ország vagyunk, s a nyers anyagot, melyet tőlünk olcsón kivisznek, mintán földolgozták, mint iparcikket drága áron kell ismét visszavásárolnunk.

Nem lenne-e jobb, ha magunk dolgozók azt fel itt a hazában?

Mennyivel könnyebben esnék az nekünk, kik az iparcikkhez szükséges anyagot, kendert, lent, gyapjút,

bőrt, vasat magunk termeljük. Teremtsünk tehát ipart, kézmű- és gyáripart.

De hogyan? Ez a bökkenő.

Hiszen hazánk lakossága — helyesen fogják mondani — a földmivelés igényelte munkára is elégtelen, honnét állítsuk tehát az iparra szükséges munkaerőt?

Erre megadták a feleletet már 700 év előtt Árpádházi királyaink, kik az ipar, bánya- és földmivelés meghonosítása czéljából nagy engedmények és fényes kiváltságok adása mellett külföldről hoztak be telepítvényeseket, kiknek utódai még ma is hazánk legjelesebb munkásai és legnagyobb részt példás hazafiak is.

Az idegen iparos azonkívül, hogy maga tényleg az ipart elősegíti, elősegíti a jó ipar terjedését már a puszta érintkezés által is, melybe vele hazai iparosaink jutnak.

S mit már szent István megkezdett, s a későbbi királyok több kevesebb gonddal folytattak, II. Géyzánál már megtermé gyümölesét, utána pedig a XIV. és XV. században épen hírnövet szerzett a magyarországi iparnak.

A hazai példák, Árpádházi királyaink példája mutatják az utat, módot, s mutatja az újabb időben Észak-Amerika példája is.

Hogy hazánk területéhez a népesség száma aránytalan, hogy a telepítés szükséges, s hogy ezáltal a munkaerő tetemesen gyarapodnék, ehhez azt hiszem nem kell szó. De van a betelepítésnek más oldala is, mely szín-

tén nagy jelentőségű. Ez a bevándorlottak által behozott vagyon.

Hogy az Egyesült-Államok bámulatra keltő fejlődése nemcsak szabadelvű állami intézményeiben kerekendő, erre világos adatokat szolgáltatnak Kennedy bevándorlási főfelügyelő hivatalos feljegyzései.*) „Az 1850—1860. évig hivatalosan feljegyzett 2,796,437 bevándorló 400 millió dollárnyi összeget hozott magával. Feltéve tehát, hogy az 1820-tól 1870. évig hivatalosan feljegyzett $7\frac{1}{2}$ millió bevándorlott átlag csak 100 dollárt hozott volna magával, ez 750 millió dollárt képvisel, ámde bátran lehet felével többet, tehát 1100 millió dollárt számítani. De bármily nagy-nak is tűnik fel ezen összeg, a nyert munkaerő hasonlíthatlanul nagyobb értéket képvisel. Ha meggondoljuk, hogy a bevándorlottaknak legalább $\frac{3}{4}$ -e a legerőteljesebb korban állott. és hogy az embernek fentartási költségei születésétől kezdve 15 éves koráig, mikor munkaképesé válik, évenként 50 tallért, és így egészben véve fejenként 750 tallért igényelnek : ugy ezen bevándorlottak majdnem 4500 millió tallér nevelési költséget képviselnek, míg az ez által nyert erő az új haza javára szolgál.“

Elő kell segítenünk tehát a bevándorlást, mely a bevándorlók által behozandó pénztökén kívül munkaerőt és sok gyakorlott iparost, tehát szintén gyümölcsöző tőkét hoz be, megnépe-

*) Kolb. Handbuch der vergleichenden Statistik. 1871.

siti üres, néptelen vidékeinket és ipartelepeket alkotván, terjeszti s általánosítja az ipart, és új jövedelemforrást ad az országnak, mire oly nagy szüksége van.

Hogy pedig mindezeket miképen érnék el, s a teendők általában mik lennének, azt a következőkbe vonjuk össze.

* * *

Röviden szólva :

Alkossunk az amerikai Egyesült-Államok példájára a legszabadelvűbb honosítási és korszerű telepítési törvényt, és gyámolítsunk minden a közelebbi 5 év folyama alatt **újjonnan** alakulandó kézmű- és gyáripart 25 évi adómentesség biztosítása által.

Ha a fővárosi építkezés előmozdítására, a lakás-szükség enyhítése és a főváros emelkedésének kettős céljáért meg lehetett adni 20 és 30 évi adómentességet; mennyivel inkább lehet, sőt kell tennünk ezt oly célra, mely a közvagyonosodás emelésére s illetőleg az ország pénztárának gazdagítására oly jelentékeny befolyásu, oly nagy jövőjü kezdemény, s mely e mellett a magyar állam egyik legnagyobb életszükségletét van hivatva megszerezni.

Mielőtt Magyarországon az iparkérdés megoldá-

sához, illetőleg az ipar megállapítása és felvirágzásának nagy munkájához fognánk, mindenekelőtt tisztába kell jönnünk az iránt, miképen intézzük el annak két nagy tényezőjét, a bank- és vámszerződési kérdést.

Az osztrák nemzeti bank vezetőinek saját érdekeket fel nem fogó erőszakos és oktalan eljárása velünk szemben, most már azon meggyőződést általában megerősíté, hogy egy független magyar nemzeti bank felállítása elkerülhetlenül szükséges, mi pénzvisszonyaink rongált volta és állami hitelünk csökkenése daczára is még mindig lehetséges; mert ha hazánkban nincs is mód összeszedni az ércpénzalapot, — miben Zsedényinek igaza van — de a külföldi pénzvilágban nem egy, de több vállalkozó consortium akadna, mely czélszerű törlesztési rendszerrel a papi javak lekötése mellett rögtön előállítaná a kívánt érczalapot. Ezen alapul szolgáló javak birtokosaik megrövidítése nélkül kezeikben maradnának, valamint az állam kezéből sem vették ki a most lekötött államjavak.

Nem szabad számítás nélkül hagynunk a vámszerződést sem, melynek rendezésénél mindenekelőtt szem előtt kell tartanunk saját érdekünket, nemcsak a szomszédét; mialatt azonban nem értjük, hogy Ausztria ellen vámsorompókat emeljünk, mert ez nem állhat érdekünkben.

Miután azonban addig várunk nem lehet míg az ipar nálunk természetes és normális uton kifejlődik és virágzásnak indul — mire nagyobb népesség mellett is több nemzedék volna szükséges, nézetünk oda

irányul, hogy a már indítványba hozott több évi adómentességen kívül hazánk iparának felvirágoztatására egyszer-mindenkorra mondassék ki az is, hogy nemcsak a honvédseregnek, de a közös hadsereg magyar részének **teljes** felszerelése ezentul csak a magyar ipar segélyével történjék, általában minden állami- és községi vagy állami biztosítékban részülő vállalatok felszerelése és berendezései kizárólag Magyarhonban eszközöltessenek; ezen általános szabály kivételei pedig, minden egyes esetben a kormánynak csak okadatolt engedélye mellett jöhessenek létre.

Hogy pedig azon engedmények és biztosítékok, melyeket a beköltöző iparnak és illetőleg iparosoknak adunk, ne csak papírra írott malaszt maradjanak, hanem kellőleg hirdetve és elősegítve legyenek épen a külföldön, oda kell hatnia közös külügyérünknek s e mellett a miniszterelnöki sajtóirodának is, hogy diplomatiánk, consulaink és a külföldi hírlapok elegendő erőt fejtsenek ki azon előnyök hirdetésében, melyekkel a küliparnak hazánkba települése jár, hogy kedvet kapjon a külföldi nagy iparvállalkozó itt telepet alapítani, és hogy tömegesen jöjjön be a munkás ide, hol oly nagy szükség van rá. Az Egyesült-Államok példájára történjenek kellő intézkedések, hogy a bevándorlásra jelentkezők minden kitelhető hivatalos utbaigazítást és segédkezet nyerjenek és általában óvassanak meg minden csalás és csalódástól; egy szóval, hogy a szükséges állami védelemben biztosak, bizalommal szánhassák el magokat Magyarhonban új és boldog

hazát keresni, melynek pusztán ásitózó téreit benépesítvén, állami erejét és vagyoni tőkét szaporítják s adókéességét emelik.

Ily intézkedésnek az volna még eredménye, hogy a hazánkban termelt anyag itt dolgoztatván fel, az iparcikk nem jő be a külföldről, nem viszi ki külföldre a pénzt, s ennél fogva kétszeresen olcsóbb. Másodszor a földbirtokos nyers termékeit nem csak könnyebben, de jobb áron is adhatja el és gyorsabban jut pénzéhez. Az üzleti és közlekedési forgalom a vaspályákon növekszik, tehát a jövedelem emelkedésével az államgarantia czinún fizetendő összegek is kevesbednek. És harmadszor olcsóbban állittatván elő a nyers termékek termelési helyén az iparcikkek, azok kivitele a dunai fejedelemségekbe, s általában a keletre válik lehetővé. Ha ezt elérjük, ekkor és csakis ekkor fogjuk mondhatni hazánkról, hogy önálló és független. Magyarország ekkor tehetend eleget hivatásának, ha kereskedelme által a Duna mentében, ezen részére a természet által alkotott irányban fogja terjeszthetni a civilisatiót.

Ha az államok hatalmának valódi kútfejét keressük, azt korántsem találjuk első sorban az állandó hadsereg nagyságában és vitézségében, mert ekkor Olaszországnak, Spanyolhonnak sőt Törökországnak is sokkal hatalmasabbnak kellene lenni Angliánál. Az állam valódi hatalma azon módon növekszik, a melyen nagyobbodik munkaereje és szorgalma; minél nagyobb a külföldre eladott iparcikkeinek becse, annál nagyobb összegeket fordíthat a nép oktatására, hasznos befekte-

16

tésekre és míg vele kénytelen — a malum necessarium-ra az állandó hadseregére, melynek ereje a jelenkorban inkább minőségében mint mennyiségében rejlik.

Enynyi előny elég világosan szól tervezetünk mellett.

Több szó nem szükséges.

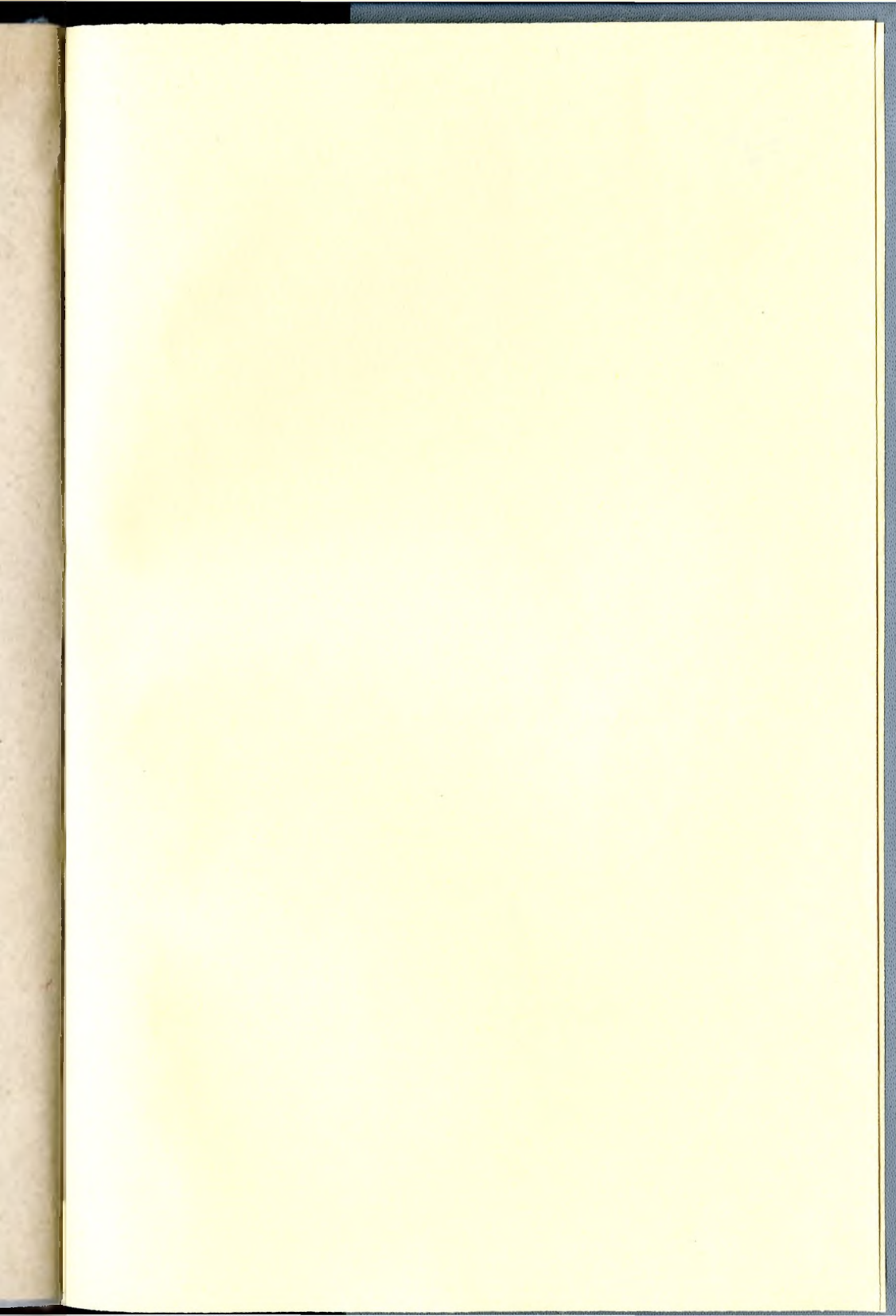
Csak a tett.

Fontolják meg illető helyen ez igénytelen szót ne keressék honnan jött, hanem :

Tegyenek !

És intézkedjenek gyorsan, mert az idő nem vár !

DE BALLACI GÉZA.

2012

S.E.
2012